

Posudek vedoucího bakalářské práce

Sára Maděrová: Závěrečná učňovská zkouška podle jednotného zadání – popis současného stavu ve vybraných SOU pro sluchově postižené v České republice

FF UK v Praze, Ústav jazyků a komunikace neslyšících, obor Čeština v komunikaci neslyšících

Téma předložené bakalářské práce je velmi aktuální a zároveň neobyčejně citlivé. Rozhodnout se pro jeho zpracování vyžadovalo od diplomantky notnou dávku odvahy. Kol. Maděrová byla připravena čelit komplikacím v podobě možné neochoty oslovených škol zapojit se do jejího výzkumného šetření, poskytnout jí potřebné kurikulární a metodické materiály, umožnit jí observaci během reálných závěrečných zkoušek a otevřeně a pravdivě jí odpovídat v polostrukturovaných rozhovorech, jež plánovala vést se zástupci zkoumaných škol. Na co však připravena být naprosto nemohla, byla náhlá paralýza české společnosti způsobená koronavirovou infekcí, která jí v období rozhodném pro psaní práce naprosto znemožnila jakýkoli osobní kontakt se zkoumanými školami.

Ihned v úvodu bych chtěla vyzdvihnout, že se diplomantka se všemi překážkami vypořádala se ctí. Podařilo se jí získat data ze tří z pěti středních škol pro sluchově postižené realizujících závěrečnou (učňovskou) zkoušku dle jednotného zadání a dokonce oproti původnímu záměru rozšířila svůj badatelský zájem z tzv. oborů H také na tzv. obory E.

Situace škol v tomto segmentu vzdělávání není – mj. vinou nejasné či zcela absentující státní koncepce – jednoduchá. **Na základě mimořádně cenných dat**, jež získala díky důvěře, kterou do ní vložili respondenti ze zkoumaných škol, **se kol. Maděrové podařilo věrně popsat skutečnosti, které jsme ohledně závěrečných zkoušek dle jednotného zadání realizovaných ve středních odborných učilištích a odborných učilištích pro sluchově postižené dosud jen tušili či předpokládali**. Spolu s tím otevřela otázky obecnější, např. (1) Proč se tyto školy celkově uzavírají do sebe, s nikým nespolupracují, nikomu nedají nahlédnout „pod svou pokličku“ a zároveň se nezajímají o to, co se děje kolem nich?; (2) Co to je individuální, resp. individualizovaný přístup k žákům? Jaké jsou jeho cíle, účel, potenciál a limity?

Práce o 81 stranách textu (včetně *Seznamu použité literatury a zdrojů*, seznamů grafů, tabulek a obrázků a jedné přílohy s osnovou polostrukturovaného rozhovoru, který diplomantka vedla v rámci výzkumného šetření – povaha získávaných dat vyžadovala přísnou anonymizaci respondentů a dat od nich získaných, proto nebylo možné do práce zařadit kompletní přepisy rozhovorů s pedagogy jednotlivých škol) má jasnou, promyšlenou a přehlednou strukturu. Text je obsahově komplexní, relativně detailní, zároveň však kompaktní; globálně nahlíženo neobsahuje zbytečné odbočky a podrobnosti a přitom se neuchyluje k přílišným zjednodušením a zkratkám.

Při psaní práce postupovala kol. Maděrová systematicky, svědomitě, pružně a vynalézavě. Pracovala z velké části s primárními prameny, prostudovala množství materiálů legislativní povahy, vycházela z různých statistik, inspekčních zpráv atd. Jednotlivé poznatky nepředkládá čtenáři izolovaně, řazené volně za sebou. Prezентuje je postupně, logicky a v souvislostech. Syntéza a usouvztažňování dat a informací jsou umocněny bohatým – avšak nikoli přebujelým – poznámkovým aparátem, hojným vnitrotextovým i mimotextovým odkazováním (vztahy mezi odkazy v textu a bibl. údaji v závěrečném *Seznamu použité literatury a zdrojů* nejsou bohužel vždy průhledné a jednoznačné) a využitím dvou

grafů, 11 tabulek a svou obrázků. Zde malá ediční poznámka: v textu by mělo být k těmto grafickým prvkům odkazováno důsledněji a soustavněji a Obrázek 2 by bylo podle mého názoru čtenářsky vstřícnější rozdělit na dvě fáze: před stávající obrázek ve stávajícím umístění (s. 28–29) navíc na konec *kap. 1.1 Historie* umístit samostatně pravou část časové osy zachycující vývoj učňovského školství pro žáky se sluchovým postižením u nás.

Práce je napsána kultivovaným jazykem. Zřejmě vlivem mnoha obměn a přesunů částí vznikajícího textu se v ní občas vyskytují interpunkční nedostatky, formulační nepřesnosti a neobratnosti, překlapy, nadbytečná či chybějící slova, vyšínutí z větné stavby, nejasnosti v textové návaznosti, pravopisné chyby a ne zcela vhodná volba lexikálních prostředků (včetně drobných terminologických nepřesností). Jisté nejasnosti v textu byly způsobeny také historickými souvislostmi (jak se dnes jmenuje někdejší Kirovova třída, o níž se diplomantka v textu zmiňuje?) a překlady ze slovenštiny (jak se česky nazývá „stolár“ a kdo je „cinkograf“?). Celkově je však text zpracován velmi pečlivě a graficky jednotně (s ústrojným zapojením kurzívy, boltu a dalších grafických prvků).

Proces psaní práce diplomantka relativně hojně konzultovala s vedoucí práce. Přitom – vedena srdcem houževnaté výzkumnice – postupovala nadměru zodpovědně a samostatně, přicházela s vlastními řešeními a návrhy.

Na závěr si dovoluji si kol. Maděrové položit jednu otázku: V práci je uvedeno, že ve zkoumaných školách nemají problém s příp. neúspěšností žáků při závěrečných (učňovských) zkouškách. Jaký je legislativou daný postup v případě neúspěchu žáků u jedné či více částí těchto zkoušek? Je možné dohledat obecné či specificky zaměřené statistiky (ne)úspěšnosti žáků v závěrečných zkouškách? Projevuje se v těchto statistikách nějak povinný přechod na realizaci těchto zkoušek dle jednotného zadání v r. 2014/2015?

Závěr: Bakalářská práce Sáry Maděrové splňuje požadavky kladené na bakalářské práce a doporučuji ji k obhajobě. Vzhledem k citlivosti shromážděných dat navrhuji zvážit odložení zveřejnění práce o tři roky (viz metodický materiál UK Evidence a zveřejňování závěrečných prací od 1. 12. 2017).¹

Známka: VÝBORNĚ

V Praze 12. 6. 2020

Andrea Hudáková

¹ Metodický materiál dostupný na: <https://cuni.cz/UK-8880.html>.